

II. ATALA

4

GIZARTERATZEA

1. Arloa kopurutan

GUZTIRA	Izapidetzen	Anaituta	Jarduera okerra	Jarduera okerrik ez	Herritarrei aholkuak eta informazioa ematea	Gerora ez dira onartu
						
1264	397	867	370	356	9	132

Arlo honetan 604 kexa jaso dira. Kexa gehienak Diru sarrerak Bermatzeko eta Gizarteratzeko Legearen ondoriozko prestazio ekonomikoei buruzkoak dira, batez ere Diru sarrerak Bermatzeko Errentari (DBE) eta Etxebizitzaren Prestazio Osagarriari (EPO) buruzkoak (576). Administrazioaren funtzionamenduari eta administrazioaren prozedurari buruzko kexak datoz ondoren (13) eta, gero, gizartean baztertuta dauden pertsonentzako prestazio eta zerbitzuei buruzkoak (13). Hiritarren eskubideei buruzko kexak ere jaso dira (2).

Ukitutako administrazio publiko nagusia Enplegu eta Gizarte Politiketako Saila izan da. Hala, ukitutako administrazioari erreparatzen badiogu, hona hemen sailkapena:

- Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorra (Eusko Jaurlaritzza)536
- Tokiko administrazioa21
- Foru administrazioa4

Lanbidek DBE eta EPO prestazioak kudeatzen dituenetik kexa ugari jaso ditugu, Lanbidek gutxienezko prestazioak bermatzeko garatzen duen funtzioetako batekin lotuta. Aurtan, edonola ere, Lanbidek azkarrago erantzun die erakunde honek igorritako informazio eskaerei.

Hasiera batean kexen arrazoi nagusiak honakoak ziren: Lanbideren bulegoek gizartean baztertuta dauden pertsonen arreta desegokia ematen ziela eta prestazioak tramitatzeako orduan atzerapenak zeudela. Halaber, prestazioak eten eta iraungitzeko prozedura, horren arrazoiak eta iraupena ere kexa iturri ziren.

Egun, hala ere, jasotzen ditugun kexa gehienak DBE eta EPO prestazioak ukatu, eten edo iraungi izanarekin lotuta daude. Urteko azken hiruhilekoan, oker jasotako kopuruen erreklamazioa eta Lanbidek kopuru hori eskatzeko jarraitu duen prozedura hizpide zituzten kexak igo egin ziren.

Herritarrei arreta emateko bulegoetan aztertu diren arretan eta jaso diren kexen edukari erreparatuz gero, Lanbideren funtzionamenduan aurrerapena egon dela ikusenez, nahiz eta oraindik zerbitzu publiko honen funtsezko elementu batzuk hobetu egin behar diren.

Halaber, beste administrazio batzuei eragiten dieten kexak ere jaso ditugu, besteak beste Gizarte Larrialdietarako Laguntzen eta udalen bestelako prestazio ekonomiko batzuen ukapenari buruzkoak edo gizartean baztertuta dauden pertsonen beharrezko arreta desegokia edo urria emateari buruzkoak.

2. Kexarik aipagarrienak

2.1. DBE prestazioa etetea

2.1.1. Eteetako arrazoirik ez egotea

Lanbidek DBE eta EPO prestazioak etetea erabaki zuen, etxebizitza gastuak egiaztatzen ez ziren kasuetan. Arartekoak, [Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailari](#) diru-sarrerak bermatzeko errenta bat eta etxebizitza gastuetarako prestazio osagarri bat eten izana berriz aztertzeko gomendatzen duen [2014ko maiatzaren 26ko ebazpenaren](#) bidez, bere iritzia jakinarazi zuen, hau da, 4/2011 Legearen bidez aldatutako 18/2008 Legeko 41.2 artikulua ez duela aurreikusten DBE eteterik etxebizitza gastuak ez egiaztatzeagatik, eta, aitzitik, EPO etetea baino ez duela aurreikusten. Lanbidek gomendio hori onartu zuen.

2.1.2. Prestaziorako eskubidea eten behar dela erabakitzeke legezko prozedura urratzea

Lanbidek, beste jakinarazpen bat bidali gabe 15 eguneko epean Lanbideren bulego egokian aurkez zedin, prestazioaren ordainketa eten zuen, Euskal Herriko Agintaritzza Aldizkarian jakinarazpena argitaratu ondoren. Era berean, prestazioa eteteke prozedura hasi zuen, legezko prozedura hasi izana jakinarazi gabe. Hori dela eta, Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailari Sarrerak Bermatzeko Errenta baten eskubidearen etena indargabeteke gomendatzen dion [2014ko urriaren 28ko Arartekoaren ebazpena](#) ezarri zen. Lanbidek gomendio hori onartu zuen.

2.2. DBE iraungitzea

2.2.1. Prestaziorako eskubidea iraungi behar dela erabakitzeke arrazoi falta

Lanbidek prestazioak eten eta iraungi ditu, pertsona bat Euskal Autonomia Erkidegotik irten dela jakin duenean. 2014ko urtarrilean irizpide hori malgutu egin zen. Hala, kanpoan hiru hilabetetik gora ematen zirenean soilik hausten zen egoitzaren baldintza hori. Arartekoak hainbat aldiz jakinarazi du erroldan izena emanda egoteak udalerrri horretan bizi izanaren testigantza ematen duela eta, ondorioz, EAetik kanpo sei hilabete baino gutxiago emateak, helbide horretan erroldatuta jarraituz gero, ez duela hausten benetako egoitzaren jarraitasuna eta, beraz, ez duela ohiko etxebizitza aldatu denik eragiten.

Arartekoaren iritziz, bidaia baten berri ez emateak edo bidaia batek eragin ditzakeen gastuak ez jakinarazteak [DBE arautzen duen 147/2010 Dekretuko](#) 12.1 a, f, j edo 12.2.b) artikuluko betebeharrak urratzea eragin dezake, baina, edonola ere, ez du benetako egoitza galtzea eragiten.

Lanbidek onartu egin du helarazi diogun irizpidea eta tramitatu ditugun kexetan prestazioa berrabiaraztea erabaki du. Horien artean aipatzekoa da [Arartekoaren 2014ko urriaren 7ko](#) ebazpena, Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailari gomendatzen diona berrabia dezala Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta bat eta Etxebizitzako Gastuak Osatzeko Prestazio bat.

2.3. Eskubidea ukatzea

2.3.1. Prestaziorako eskubidea ukatzeko arrazoi falta

Lanbidek DBE eskari bat ukatu du, ez zelako egiaztatu bizikidetzaren unitatea eskaria aurkeztu baino gutxienez urtebete lehenago eratu zenik. Interesdunak bere ohiko etxebizitza utzi behar izan zuen, aldi baterako bere ahizparen etxera lekualdatzeko. Handik denbora gutxira helbidez aldatu zuen. Arartekoaren ustez, kexagilea 2010etik (gutxienez) bakarrik bizi bazen, beharizan baten ondorioz aldi labur batez bere senideekin bizitzeak ez du nahitaez esan nahi 147/2010 Dekretuko 9.1 artikuluan aurreikusitako bizikidetzaren unitateari utzi zaionik. Lanbidek, bada, onartu egin zuen [Arartekoaren 2014ko abuztuaren 8ko ebazpena](#), Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailari gomendatzen diona diru-sarrerak bermatzeko errentaren prestaziorako eskubidearen ukapena berriz aztertzeko.

2.3.2. Lanbidek ukatu egin zuen Diru-sarrerak Bermatzeko Errentaren prestazioa, bere ustez ez zuelako jakinarazi ezkontza harremanaren antzekoa zuela, eta, beraz, ez zuela pertsona bakarrek bizikidetzaren unitatea osatzen. Hala bada, "ustezko bikotekidearen" diru-sarrerak kontuan hartu behar dira. Arartekoaren iritziz, Lanbidek aurretiaz entzunaldi tramitea egin behar zuen datuei buruzko zalantzak argitzea, prestaziorako eskubidea ukatu beharrean. Prestazioaren ukapena legezko manuetan oinarrituta eta erabaki hori justifikatzen duten arrazoiekin argudiatuta egon behar da. Ez da bi irtenbideren edo gehiagoren artean aukeratzeko ahalmena eragiten duen hautazko eskumen bat; Administrazioak eman dezakeen erantzun bakarra zera da, prestazioa ematea Diru-sarrerak Bermatzeari eta Gizarteratzeari buruzko [abenduaren 23ko 18/2008 Legeko](#) 16. artikuluan ezarritako baldintzak betetzen badira. Lanbidek ez digu erantzun ea [Arartekoaren 2014ko azaroaren 17ko ebazpena](#) onartzen ote duen. Ebazpen horren bidez, hain zuzen ere, Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailari gomendatzen zaio Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta baten ukapena berriz aztertzeko.

2.3.3. Beste prozedura batean, Lanbidek DBE prestazioa ukatu du, ez delako erabili [Estatuko Enplegu Publikoko Zerbitzuko](#) langabezia prestazioak jasotzeko duen eskubidea. DBE aurkeztu zuen Lanbideren bulegoan ez zioten jakinarazi beste prestazio bat eskatzeko betebeharrari buruz.

Araudiaren arabera, Lanbidek, DBE prestazio baten eskari espedientearen tramitazioa amaitu baino lehen, dokumentazioa egiaztatu behar du eta, eskubide ekonomikoren bat duela uste badu, pertsona horri eskubide hori eskatzeko adierazi behar dio, [azaroaren 24ko 4/2011 Legearen](#) bidez aldatutako Diru-sarrerak bermatzeari eta gizarteratzeari buruzko 8/2008 Legeko 61.2 artikuluari jarraiki. Ondorioz, [Arartekoaren 2014ko azaroaren 28ko ebazpena](#) ezarri zen, Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailari gomendatzen diona Diru-sarrerak bermatzeko errenta baten ukoa berriz aztertzeko. Lanbidek ez dionez aurreko gomendio horri erantzun, eskari bat bidali zaio.

2.4. Oker jasotako kopuruak erreklamatzeko prozedura

Hainbat kontsulta jaso ditugu Lanbideren jardueraren gainean, prestazioen onuradunek oker jaso dituzten kopuru batzuk erreklamatu baitituzte. Lanbidek, irailean, gutun ugari (10.000 inguru) bidali zizkien Diru-sarrerak Bermatzeko Errentaren prestazioa edo Etxebizitza Prestazio Osagarria jasotzen egonik, erakundearen datuen arabera 2012. urtean kopuru okerrak jaso ahal izan zituzten pertsonen. Jakinarazpen horretan, Lanbidek iritzi desberdinak adierazi zituen zorra indargabetzeko. Halaber, azaldu zuenez, 2014ko urriaren 31 baino lehen ez bazen zorra kopurua ordaintzen edo Lanbideren erreklamazioarekin lotutako jarduerarik egiten (konpentsazio eskaria nominan DBEren jasotzaileentzat edo zorra zatitzeko eskaera EPOren jasotzaileentzat), prestazioak itzultzeko prozedura hasiko zen.

Arartekoak ahalik eta lasterren ebatzi zituen kexa horiek [Arartekoaren 2014ko urriaren 2ko ebazpenaren](#) bidez. Horren bitartez, bada, 1906/201/QC kontsultari erantzuna eman zitzaion. Kontsultak diru-sarrerak bermatzeko errenta gisa bidegabeki jasotako prestazio ekonomikoak itzultzeko betebeharren komunikazioa zuen hizpide eta, ebazpen horretan, egindako jakinarazpenaren baliagarritasuna aztertzen zen. Hala, ofiziozko jarduera bat hasi zen, geroago azalduko dugun bezala. Pertsona interesdunari azaldu zitzaionez, jakinarazpenak ez zuen eragiten aipatu zorra ordaindu behar zenik. Lanbidek zor bat erreklamatu ahal izateko, izan ere, itzulketa prozedura bat jarraitu behar du, araudiak ezartzen dituen berme guztiekin, besteak beste, zorraren jatorria behar adina azalduta, entzunaldi tramitea emanda, errekursoa jartzeko aukera ahalbidetuta, eta abar.

Beste ofiziozko jarduera bat ere hasi zen, 4.1 atalean azalduko duguna.

2.5. Beste prestazio ekonomiko batzuk

Vitoria-Gasteizko udal prestazioen kudeaketa eredu berria dela eta hainbat kexa jaso dira. Arartekoak, bada, prestazioaren kudeaketa azaltzen zuen ebazpena egin zuen: [Arartekoaren 2014ko abuztuaren 12ko ebazpena](#). Horren bidez, bukatutzat eman da Gasteizko Udalaren herritarren udal txartelaren bidezko janari prestazioa kudeatzeko moduaren aldaketatik aurkezturiko kexen inguruan Arartekoak izan duen esku-hartzea.

Ebazpen horretan aztertu genuenez, prestazioa ematea erabakitze modua eta haren kudeaketa, herritarren udal txartelaren bidez, udalaren antolamendu autonomiaren barruan sartzen dira, baina ez dira egokitzen Euskadin eraikitzen ari den eta Gizarte Zerbitzuen Legeak aurreikusten duen arreta eredura. Gainera, ez dator bat [Vitoria-Gasteizko Udalak](#) duela berrogei urte baino gehiagotik garatu duen gizarte politikarekin.

3. Araudi- eta gizarte-testuingurua

3.1. Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailak Gizarte [zerbitzuen eskariaren inkesta - 2014ko behar sozialei buruzko inkesta](#) delakoko datuak hedatu ditu eta, bertan, Pobreziaren eta Desberdintasunen Sozialen Inkestako modulu egokia aplikatu da. **Inkestan antzeman ahal izan denez, biztanleriaren zati bat gizarte eskalan beherantz mugitu da eta desberdintasun egoerak igo egin dira.** Gainera, DBE/EPO/GLL sistemak eragin positiboa duela azpimarratzen du, pobrezia egoera larrienak areagotzea saihesten baitu. Horren arabera, EAeko diru-sarrerak bermatzeko sistema 2014an pobrezia arriskuan dagoen biztanleriaren % 72,9ra iritsi da. Laguntzak eskuratzeko aukera pobrezia erreala gainditu izanarekin lotuta dago 80.499 pertsonarengan kasuan, hau da, EAeko biztanleriaren % 3,7 eta arriskuan dagoen biztanleriaren % 38,7 2014an.

Pobrezia eta eskastasun egoera errealak igo egin dira, eta, hala, pobrezia eta bazterkeria adierazleak (AROPE) 2008an % 17,9 izatetik 2014an % 22,7 izatera pasa dira.

2008 eta 2014 urteen artean pobrezia errearen tasa % 4,8tik % 5,9ra pasa da. Inkestaren arabera, klase ertainak, aurreko hamarkadaren erdialdera arte bere presentzia areagotu zuenak euskal egitura sozialean (2004an % 41,1), indarra galdu zuen data horretatik aurrera eta gaur egun biztanleriaren % 30,2 osatzen du.

Biztanleria talderik ahulenen artean daude adingabe-koak kargura dituzten emakumeak. Azterlan horren arabera, gainera, 2012 eta 2014 urteen artean haurren arteko pobrezia gainerako biztanleria taldeetan baino azkarrago hazi da.

Bestalde, DBEren titularrak igo egin dira eta gaur egun 65.000 inguru dira. Gutxi gorabehera, % 28 pentsiodunak dira, % 41ek etxebizitza prestazio osagarria ere jaso zuten eta % 59 emakumeak dira.

Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordeak bere [memorian](#) dioenez, Europan eta EAEn bizi baldintzen jaitsiera ez da modu uniformearen garatzen ari; **gehiago eragiten die talde batzuei beste batzuei baino.** Azpimarratzen duenez, pertsonengan eta beren hezkuntzan inbertitu behar da, enplegu politikak hobetu egin behar dira eta gizarte babeseko sistemen eraginkortasuna areagotu, krisiari aurre egiteko eta gure gizarteko ongizate mailak areagotzeko bitarteko gisa. **Diru sarrerak bermatzeko euskal sistemak adingabeak dauzkaten familien pobrezia hedadura eta intentsitatea murrizten dituela dio.**

Beste inkesta batzuek ere defendatzen dute ikuspegi bikoitz hori, besteak beste, [Estatistika Institutu Nazionalaren \(EIN\) bizi baldintzei buruzko inkestak](#) edo [Gizarte Ikasketak eta Soziologia Aplikatuak Sustatzeko Foessa Fundazioaren txostenak](#). Hau da, Euskal Autonomia Erkidegoaren egoera hobe da beste batzuen aldean, gizarte babeseko sistema dimentsionatuagoa delako eta horrek biztanleriaren zati bat bazterteza saihesten duelako. Hala, FOESSAK Euskadin egindako azterlanaren arabera, biztanleriaren % 17 inguru dago pobrezia eta bazterkeria arrisku larrian, hots, 113.000 pertsona. Gainera, Euskal Autonomia Erkidegoan bizi diren pertsona guztien arteko % 45 inguru gizarte ahulezian dago, edo, bestela esanda, azterlanean baloratu diren 35 pobrezia adierazleetakoren bat jasaten du, eta, ondorioz, krisia, langabezia, lan eskastasuna edo zerbitzu publikoen murrizketak luzatu egiten badira, beren egoera ere okertu egin daiteke.

Legebiltzarrak zin egin du [hobetu egingo duela gizarte babeseko sistema](#), Diru-sarrerak Bermatzeko Errentaren, Etxebizitza Prestazio Osagarriaren eta Gizarte Larrialdietarako Laguntzen inguruan antolatua, berau indartzeaz gain. Halaber, ebazpen bat onartu zuen, "gizarte laguntza eta prestazioen baldintzak" berrikusteko eskatuz, "kolektibo jakin batzuentzako ondorio kaltegarri posibleak" ebaluatzeko asmoz.

3.2. Aurten aipatu ditugun [arau xedapenen](#) artean Enplegu eta Gizarte Politiketako sailburuaren [2014ko apirilaren 9ko Agindua](#) jaso dugu, 2014. urteko Gizarte Larrialdietarako Laguntzei (GLL) buruzkoa.

Laguntza horiek, batzuetan, diru iturri bakarria dira, nahiz eta, orokorrean, beharizan guztiak estaltzeko nahikoak ez diren beste diru sarrera batzuen prestazio osagarria izan ohi diren.

Aurten, berrikuntza gisa, udalerrri bakoitzari partidak esleitzeko irizpideak aldatu egin dira. Irizpide berriak honakoak dira: DBEren jasotzaile kopurua eta udalerrriak duen langabetu kopurua, prestazio eskubiderik gabe. Orain arte udalerrri desberdinetako emakume langabetuen eta etorkinen kopurua ere kontuan hartzen zen. GLLetarako aurrekontua altuagoa izan zen 2014an 2013an baino eta 2015erako % 2,11ko igoera aurreikusten da 2015. urteko partida horretan. Laguntza horiek batez ere Eusko Jaurlaritzak ordaintzen ditu, nahiz eta udalerrri batzuetan kopuru garrantzitsua ematen den estali ezin izan diren eskaerei aurre egiteko.

3.3. 2014. urtearen amaieran erakunde arteko organoak (Eusko Jaurlaritza, aldundiak eta Eudel) **Gizarte Zerbitzuen kartera, zentro eta plazen mapa eta memoria ekonomikoa** adostu dute. Adostasun horri esker garatuko ahalko da, hain zuzen ere, Gizarte Zerbitzuei buruzko 8/2008 Legea. Konpromiso hori orain zerbitzu eta prestazioen karterari buruzko dekretua izenekoan islatu behar da eta bertan jaso behar dira, hain zuzen ere, pertsonak eskatu ahalko dituzten zerbitzuak eta prestazioak eta bete beharreko baldintzak. Aurreikuspenen arabera, arreta orekatua izango da erkidego osoan. Etorkizunerako dekretuko eranskinak ere erabaki dira eta geografiari eta biztanleriari buruzko irizpideen mapa eratuko dute, zentroak kokatzeko eta establezimendu bakoitzaren estaldura maila eta memoria ekonomikoa ezartzeko asmoz. Adostu denez, halaber, zentroetako arreta bateragarria izan behar Euskadi osoan laguntza ekonomikoarekin eta kasu batzuetan pertsonak zerbitzuen zati bat ordaindu ahalko dute, nahiz eta ez den inor ere garatuko arretarik gabe baliabiderik ez duelako. Memoria ekonomikoaren arabera, 2017. urtean euskal administrazioek 1.101 milioi bideratu behar dituzte Gizarte Zerbitzuetara. Finantzen Euskal Kontseiluak 2016an 10 milioiko aparteko funtsa eratuko du, eta 20 milioikoa izango da epe mugagabea 2017tik aurrera. Funts berezi horri esker, udalak sartzen diren prestazio berriak ordaindu ahalko dituzte.

Gizarte zerbitzuen eremuan garrantzitsuak diren beste gai batzuk arautzeke garatzen dira, besteak beste, koordaintza, itunak edo Gizarte Zerbitzuen informazio sistema. Datoren urtean adostuko direla espero dugu. Halaber, Euskadiko Hirugarren Gizarte Sektorari buruzko Legearen proiektua onartzeke dago.

3.4. Bigarren mailako arretako gizarte zerbitzuei dagokionez, gizarte bazterkeria larrian dauden pertsonentzako diren

foru aldundien eskumeneko prozedura eta zerbitzuen araudia aipatu behar dugu.

Bizkaia gizarte bazterkeriako egoerak aitortzeko prozedura arautu du **Bizkaiko Foru Aldundiaren 85/2014 Foru Dekretuaren** bidez. Dekretu horrek, izan ere, gizarteko bazterkeria aitortzeko prozedura arautzen du. Prozedura horren barruan, balorazio eta diagnostiko espezializatua egiten dira, eta, horien arabera, pertsona interesdunak, hala badagokio, Arreta Pertsonalizatuko Plan bat izango du. Bertan, beren beharriari erantzuteko egokitzat jotzen den bigarren mailako arreta baliabidea edo baliabide multzoa zehaztuko da.

Gipuzkoak, bestalde, Gipuzkoako Foru Aldundiaren menpeko gizarteratze baliabideak eskuratzeko prozedura arautu du **martxoaren 4ko 5/2014 Foru Dekretuaren** bidez. Dekretu horrek Gipuzkoako Foru Aldundiaren ardurapeko bigarren mailako arretako gizarteratzeko baliabideak eskuratzeko prozedura arautzen du.

3.5. Azpimarratu beharrekoa da, eremu honetan duen garrantziagatik, **legegintzarako herri ekimeneko lege proposamena, 2014ko ekainaren 26an adostua** Eusko Legebiltzarreko osoko bilkurak, **zenbait klausula sozial kontratazio publikoan sartzeko**. Klausula horien bidez, izan ere, kontratazio gutxienezko baldintza batzuk ezartzen dira.

Bertan, azaroaren 14ko 3/2011 Legegintzako Errege Dekretu bidez onartutako Kontratu Publikoari buruzko Legearen testu bategineko aurreikuspenak gogoratzen dira. Eskakizun hori betetzeko, Euskal Autonomia Erkidegoko sektore publikoaren parte diren obra kontratuak adjudikatu, obra publikoak eman eta zerbitzu publikoak edo bestelakoak kudeatzeko prozesua arautuko duten baldintza agiriak prestatuko dira.

Aipatzekoak dira, era berean, Lanbideren plan estrategikoa eta **Enplegua berpizteko 2014-2016 programa**. Horren helburuen artean daude, besteak beste, Euskadin dauden enpleguak finkatzea, enpresa eta ekoizpen sarearen eskutik lanpostuak sortzea eta biztanleria aktiboaren enpleguarritasuna areagotzea, pertsona kaltetuena gizarteratzea eta laneratzea sustatuz, ekintzailatza bultzatuz edo autoenplegua indartuz.

3.6. Europar Batasunari dagokionez, **Pobreziaren eta Gizarte Bazterkeriaren kontrako Plataforma Europarra** aipatu behar dugu. Plataforma hori **Europa 2020** strategiako zazpi ekimenetako bat da, hazkunde iraunkor, inteligente eta integratzaileko bidean. Urtero biltzar bat egiten da eta aurtengo helburua gizarte mailako berrikuntza izan da.

3.7. Azkenik, etxerik ez duten pertsoneri dagokienez, aurten urrian egin da neurketa, kasu honetan 10 udalerritan. Halaber, errealitate sozial honi buruz eztabaidatzeko jardunaldiak antolatuta dira eta azterketak eta ikerketak egiten dira, EAEn gizarteaz baztertuta bizi diren pertsonen egoera modu sako-nagoan ezagutu ahal izateko.

Kolektibo honentzat, zehazki, areagotu egiten dira plazak gizarte baliabide batzuetan, esaterako Mazarredoko aterpetxean (50 plaza), orain urte osoan zabaltzen dena. Halaber, Bizitza Berria elkartearen egoitza berria inauguratu da Vitoria-Gasteizen eta udalerriri batzuetan, hiriburuez gain, etxerik gabeko pertsoneri gailu bereziak eskaini zaizkie negu garaian, adibidez, Zarautzen, Irunen edo Barakaldon. Horrez gain, egoitza bazterkerian dauden pertsona kolektibo honentzako arreta duin-tzen duten beste gizarte inbertsio batzuk ere egin dira.

4. Jarduera-planaren esparruko bestelako esku-hartzeak

4.1. Ofiziozko jarduerak

4.1.1. Jakinarazpenak egiteko legezko prozedura

Ofiziozko jarduera bat hasi dugu helbidean bertan jakinarazi ezin izan diren prestazio tramitazioei buruzko agiriak jakinarazteko prozedurari buruz. Lanbidek ukitutako pertsonari ohartarazpen bakarra igortzen ziola eta ondoren jakinarazpena Euskal Herriko Agintaritza Aldizkarian (EHAA) argitaratzen zuela antzeman genuen. Hala bada, gai honetan aurreikusitako legezko araubidea gogorarazi diogu, jakinarazteko bi saiakera egin behar direla dioena. Lehen saiakeran jasota geratu behar da inork ezin izan duela jakinarazpena jaso eta jasotze ohartarazpenean eguna eta ordua idatzita agertu behar dira. Saiakera hori berriz ere errepikatu beharko da beste ordu batean (60 minutuko aldearekin) hurrengo hiru egunetan. Lanbidek gure gogoetak onartzen dituela jakinarazi digu, eta, beraz, espedientea amaitutzat eman dugu.

EHAAn jakinarazpenaren hartzailerik diren pertsonen izen zerrenda argitaratzeari buruzko hobekuntza bat ere igorri dugu, horrek dakartzan ondorio juridikoak kontuan hartuta eta iragarpenaren helburua ukitutakoak jakinaren gainean jartzea dela gogoan izanda. Interesdunen zerrenda oso luzea izan ohi da, hainbat orri okupatzen dira eta bakoitzean 31 edo 45 izen daude. Ondorioz, iragarpen bakoitzean hartzailerik asko dira. Zerrenda horren ordenak, gainera, itxuraz ez du irizpide objektiborik jarraitzen, eta, beraz, oso zaila da pertsona batek bere izena aurkitzea edo zerrenda horretan dagoen ala ez

egiaztatzea. Iragarki horietan izenak agertzeko ordenak erraz antzeman daitekeen irizpideren bat jarraitu beharko lukeela jakinarazi dugu, pertsona batek modu errazean egiaztatu dezan zerrenda horretan dagoenetz. Lanbidek ordena alfabetikoan oinarritutako irizpidea jarraituko duela adierazi digu.

4.1.2. Dokumentazioa jasotzea

Ofiziozko jarduera bat hasi dugu, dokumentazioa aurkezteko beste modu batzuk onartzeari buruz eta Lanbideren bulegoetan agiriak jaso izanaren erregistroak ezartzeari buruz. Gure iritziz, bulegoan dokumentazioa aurkezteko zailtasunak daudenean (itxarote zerrenda luzea delako, ez delako arreta jaso ahal izateko zenbakirik lortu, erregistroa ez dagoelako irekita, eta abar), Lanbideko langileek, bai zuzeneko bai telefono bidezko arreta ematen dutenenek, jakinarazi egin behar dute Zuzenean zerbitzuan eta Correosen aurkez daitekeela dokumentazioa, batez ere kontuan hartuta bulegoak goizez soilik daudela irekita (eta ez arratsalde), Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorren eta bere erakunde autonomiadunen erregistroen sorrera, antolaketa eta funtzionamenduari buruzko [apirilaren 29ko 72/2008 Dekretuko](#) bosgarren xedapen gehigarrian adierazitakoaren arabera.

Lanbidek erantzun digunez, berau hobetzeko lanean ari dira, bulego guztiek izan dezaten arreta zuzeneko zerbitzua, aurretiazko hitzordurik gabe, dokumentazioa jaso ahal izateko. Era berean, 2011. urteko barne zirkularra aipatu dute. Bertan jakinarazten denez, erregistroren batean aurkezten edo jasotzen diren eskaera, idatzi edo jakinarazpen guztiak erregistratu egin behar dira, Herri Administrazioen Araubide Juridikoari eta Administrazio Prozedura Erkideari buruzko [azaroaren 26ko 30/1992 Legeko](#) 38.4 artikuluaaren arabera.

Lanbideri berriz ere esan diogu, bulegora egindako bisiten ondoriozko beste ofiziozko jarduera baten harira, beharrezkoa dela eskatutako dokumentazioa erregistratzeko prozedura berrikustea, aurkezten diren agirien nortasuna bermatzeko. Halaber, proposamen bat igorri diogu, bulegoan agirien zerrenda bat izan dezaten, eskatu diren agiriak aipatzen dituen, bulegoko langileek erraz jaso dezaten ea aurkeztu diren, eta, hori jaso ondoren, jaso izanaren kopia entregatu diezaioten pertsona interesdunari. Era berean, garrantzitsua da pertsona eskatzaileei gogoraraztea agirien kopia badakartzate, horiek alderatu ondoren, zigilatu egingo direla, eskaera bete dutela jasota gera dadin. Izan ere, Lanbidek dokumentazio entregatua erreklamatzeko duela dioten kexak jasotzen ditugu oraindik ere.

Lanbidek erantzun digunez, sistema informatikoan aipatutakoaren antzeko erabilera bat ezartzeko aukera aztertuko da. Gogoratu behar horri dagokionez, Lanpostuen Zerrendak eragingo duen normalizazioaren ondoren erregistroaren funtzionamenduari buruzko informazio orriak egin ahalko direla planteatu dute.

4.1.3. Diru-sarrerak Bermatzeko Errentaren prestazioa ukatzea etxebizitza okupatzeko titulu juridiko baliaduna egiaztatu ezin duten pertsonen

Arartekoak ofiziozko jardura bat hasi du, Diru-sarrerak Bermatzeko Sistemak artatzen ez dituen eta Etxebizitza eta Gizarte Zerbitzuen sistemarekiko erantzun koordinatua eskatzen duten ahulezia egoerei dagokienez.

Abiapuntua zera izan zen, Lanbidek aplikatzen duen irizpidea, ezin delako DBE kobratu etxebizitza baten “okupa” baldin bazara. Legebiltzarreko Enplegu, Gizarte Politika eta Etxebizitza Batzordeak, 2014ko martxoaren 10ean, Arartekoaren agerraldia eskatu zuen, irizpide horri buruz zuen iritzia azal zezan.

Planteatu genuenez, Euskal Autonomian eman den prestazio eredu eta araudia aztertuta ondorioztatu ahal izan dugu etxebizitza bat okupatu eta gozatzeari buruzko titulu baliadun bat egiaztatu beharra dagoela, eta, beraz, berau egiaztatu ezin duten pertsonak estaldurarik gabe gelditzen direla. Horrenbestez, informazioa eskatu genuen antzemandako gabeziei aurre egiteko abiaraziko ziren neurriak buruz eta proposamen batzuk igorri genituen. Lanbidek azaldu zigunez, Etxebiden izena emateko betebeharririk salbuetsita daude horretarako baldintzak betetzen ez dituzten pertsonak (3.000 €ko gutxieneko diru-sarrerarik edo egoitza baimenik gabeko pertsonak). Gainera, hainbat bilerak egiten ari diren Etxebide eta Lanbideko arduradunen artean, **gizarte babeseko etxebizitza bat eskuratzeko beharra duten pertsona guztien onerako**. Horri buruzko informazio gehiago eskatu dugu.

4.1.4. Espedienteak berrikustea, baliabideak baietsi ondoren

Ofiziozko jardura bat hasi genuen, pertsona interesdunaren asmoak baiesten zituzten administrazio baliabideak beteazterazteko moduari buruz. Izan ere, DBE jasotzeko eskubidea duten pertsonen prestazio horren ordainketak jasotzen ez dituzten aldia behar baino gehiago luzatzen zen.

Lanbidek adierazi zuenez, baiespenaren “*helburu bakarra espedienteak ebazpenaren aurreko unera eramatea da*”. Ondorioz, Lanbidek espedienteak berrikusteko prozedura bat hasi ohi du, eta, haren ondoren, ebazpen berria igortzen du. Ofiziozko jardura horretan, bada, **Arartekoaren 2014ko uztailearen 17ko ebazpena** ezarri zen, eta, horren bidez, Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailari gomendatu zitzaizkion Lanbideko ebazpenen aurka aurkeztutako hautazko berraztertze errekurtsoen baiezpenei ebazpenak errekurtsogilearen uziei buruzko erabaki bat jaso behar duela. Lanbidek gomendioa onartu du.

4.1.5. Oker jasotako diru-kopuruak erreklamatzeko

Azkenik, ofiziozko jardura bat hasi dugu, DBE eta EPO jasotzen duten pertsonen Lanbideren datuen arabera oker jasotako kopuruak erreklamatzeko igorritako jakinarazpen bati dagokienez. Lanbidek bete behar dituen bermeei buruzko (zorraren informazio zehatza, aurretiazko entzunaldia...) eta ordainketa zatitzeari buruzko garrantziaren gainean aurretiazko gogoetak egin ditugu, kontuan hartuta pertsona gehienak beren oinarriko beharretan aurre egiteko zailtasunak dituzten pertsonak direla. Lanbidek ondorengo jakinarazpenetan erantzun digunez, Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta arautzen duen maiatzaren 25eko 147/2010 Dekretuan eta Etxebizitza Prestazio Osagarria arautzen duen urtarrilaren 12ko 2/2010 Dekretuan ezarritako legezko prozedura jarraituko da, horietan alegazio epea irekitzea aurreikusten delarik.

4.2. Gomendio orokorrak

Arartekoak gomendio orokor bat egin zuen: **Arartekoaren urtarrilaren 20ko gomendio orokorra: Lanbidek arrazoitu egin behar ditu eskubideak mugatzen dituzten ebazpenak**. Bertan azaldukoaren arabera, Arartekoan Lanbideren ebazpenei dagokienez egindako kexetako askotan hutsune bera agertzen da, hau da, erabakia arrazoitzeko legezko oinarriak eta gertakarien azalpena falta direla. Gabezia horrek, izan ere, babesik gabeko egoerak sortzen ditu, ukitutako pertsonen ezin baitituzte alegazio eraginkorrak aurkeztu. Gainera, administrazioaren ebazpenetan bete egin beharko lirake gobernu onaren printzipioak. Horien arabera, hain zuzen ere, erabakiek, araudia betetzeaz gain, informazio nahikoa edukitzea behar dute eta hartzaileek erraz ulertzeko modua izan behar dira.

4.3. Bisitak Lanbideko bulegoetara

Maiatzean Lanbideren hainbat bulego bisitatu genituen hiru lurralde historikoetan. Bisitaldien helburua bulegoen funtzionamendua aurrez aurre ezagutzeko eta 2012ko udan egindako aurreko bisitaldietan egin genituen aurrerapenak baloratzea zen. Gure balorazioari jarraiki, antzemandako alderdietako askotan hobekuntza nabarmenak egon ziren. Jaso genuen informazioak honakoak aztertu zituen:

- **Hitzorduak eta arreta Lanbideko langileen eskutik.** Itxarote zerrendetan hobekuntzak egon dira, nahiz eta praktikak oso desberdinak diren bulego batetik bestera (telefono bidezko hitzordua, eguneroko tiketen banaketa, arreta zuzena...). Lanbidek arreta eredu bakarra ezartzeko asmoa duela erantzun du, eta, horretarako, garrantzitsua da Lanpostuen Zerrenda ezartzea.
- **Dokumentazioaren erregistroa.** 4.1 atalean ofiziozko jarduerari buruz adierazitakoa errepikatu behar da hemen.

- **DBE eta EPO prestazioen kudeaketaren ondoriozko administrazio prozedurak.** Eskaerak ebazteko epean aurrera pausuak egon dira (bai hasierako eskaeretan, bai berriz martxan jartzekoetan). Ebazpenak orokorrean bi hilabete baino lehen ebazten dira eta prestazioaren ordainketa eten baino lehen orokorrean entzunaldi tramitea garatzen da.

Prestazioak berrabiarazteko eskaerei dagokienez, eteteko arazoak desagertu diren unetik aurrera ofizios berraktibatutako behar direla ulertzen dugu (147/2010 Dekretuko 46. artikulua). Lanbidek erantzun duenez, araudiak dio une horretan egiaztatu behar direla ea prestazioa sortzeko baldintzak betetzen ote diren, eta, beraz, ezinezkoa dela ofizios berraktibatzea. Etendura prozedurako alegazioen fasean, pertsona interesdunari prestazioa berrabiarazteko eskaera aurkez dezakeela adierazteaz gain (orain arte egiten duten bezala), fase horretatik aurrera berraktibazioa automatizatzeako tratamendu informatiko bat azter dezate-la proposatu du.

Halaber, errekursoak ebazteko epean ere hobekuntzak egon dira, nahiz eta oraindik ere hobetu beharreko alderdiak dauden. Lanbideren esanetan, tokiko bulegoek, errekurso bat jasotzen dutenean, aurkaratutako prozeduraren hasieraren berrikuspina gauzatu ahal izatea aurreikusita da, akatsen bat egon dela uste bada.

- **Enplegu politika aktiboak izeneko barruan garatutako jarduerak** Jarduera horien eta lanbide prestakuntzako programa eraginkoragoen garrantzia adierazi zen. Lanbidek jakinarazi digunez, urte osoan irekita egon den dekretu batean lanean ari dira, prestakuntza hileroko planifikatu ahal dadin.
- **Aplikazio informatikoen funtzionamendua.** Lanbidek egungo mugak eta zailtasunak hobetzeko asmoa duela adierazi digu.

Era berean, hainbat alderdi jakinarazi zizkigun langileen prestakuntzari buruz; zerbitzu zentralerako eta gizarte zerbitzuekiko nahiz hirugarren sektoreko erakundeekiko harremana.

Azken puntu horren harira, premiazkoa iruditu zitzaigun Lanbideren egungo ereduari buruz hausnartzea, hirugarren sektoreko erakundeen eta gizarte zerbitzuen partaidetza eta inplikazioa aurreikusita. Lanbidek azaldu zigunez, lanean ari dira, bai Lanbide bulegoaz besteko arreta prozedura bat definitzeko enpleagarriak ez diren erabilitzaileentzat (pentsiodunak edo bestelakoak), bai enpleagarriak diren baina beren ezaugarri pertsonalen ondorioz beharizan bereziak dituzten pertsonen arreta osagarria emateko orduan. Prozedura horietan hirugarren sektoreko erakunde eta antolakundeek formalki parte hartu beharko

luketela aurreikusten da, kolektibo horiekiko konpainiaren arloan lotura handiagoa sustatuz. Gaineratu denez, 251 udalerrietatik 124 atxiki ziren erabiltzaileen bideratze eta koordinaziorako lankidetzako protokolora eta aplikazio informatiko bat garatu da.

4.4. Bilerak

Hainbat bilera izan ditugu Lanbiderekin eta egoera jakin batzuetan aplikatzen diren irizpideei buruz eztabaidatu dugu. Hala, Arartekoaren iritzia jakinarazi diegu. Horren harira, aurrera egin dugu honako gai hauetan, bermeen gainean: balio urriko higiezia jabetzan (ohiko etxebizitza ez dena); gastuen justifikazioa; etxebizitza uztera behartuta dagoen pertsona bakar batek eskaera aurkezteko epea; bizimodu independenteko urtebetea egiaztatzeako baldintzaren betearazpena; prestazioaren berraktibazioa helbidean bizi ez denean eta helbide baten eroldan izena oker emateagatik salaketa aurkezten denean; sarrera urriak dituzten langile autonomoen kasuan, laneko errenta osagarria eskatzeko aukerari buruzko informazioa hedatzearen garrantzia; dohaintza bat antzematen den kasuetan, diru sarrera atipikoei buruzko aurreikuspenaren aplikazioa; prestazioaren iraungitzea bi etendura egon direlako bizikidetzaren unitateko kide desberdinen betebeharrak urratu izanagatik; jakinarazitako ez egoteen iraupena, familiaren lanaren ziozko sarrerak daudenean; enplegu bat bazterteagatik DBE iraungitzen den kasuetan enplegua jakinarazteko modua; errekurso baten baiezen ebazpenaren ondorioak; bizikidetzaren unitate bereziaren iraupena hainbat ahulezia egoeratan daudenean, esaterako, genero indarkeriaren biktima direnean eta seme-alabak dauzkatenaren beren kargura; EAetik kanporako lekualdaketak eta aldi baterako ez egoteak; benetako egoitzadun epearen egiaztariak eroldan hutsune bat dagoenean; oker jasotako kopuruen erreklamazioa, eta abar.

4.5. Txosten berezien jarraipena

Aurten, Gizarte Laneko elkargoekin batera, Arartekoaren txosten berezi baten jarraipen jardunaldi teknikoak egin dugu, "EAEko oinarrizko gizarte zerbitzuen egoera" txostenari buruz ari gara. Elkargoetako ordezkariekin Arartekoaren honako gomendioei buruz eztabaidatu zen: Oinarrizko gizarte zerbitzuak Gizarte Zerbitzuen sistemaren erdialdean kokatzea, erakunde arteko koordinazioa hobetzeko beharrezana, Gizarte Zerbitzuen Legea garatzeko atzerapena, erkidegoko gizarte lanaren indartzea eta zainzaile profesionalentzako arreta psikosozialerako eta konpainia profesionalerako programen beharrezana.

4.6. Aipatu genuen beste jarduera bat Arartekoak martxoaren 10ean Eusko Legebiltzarreko Enplegu, Gizarte Politika eta Etxebizitza Batzordean egindako agerraldia da. Bertan, lehen aipatutako Arartekoaren Gomendio Orokorra eztabaidatu zen, Lanbidek eskubideak mugatzen dituen ebazpenak

arrazoitzeari buruzkoa eta Lanbideak aplikatzen duen irizpidari buruzkoa, etxebizitza baten “okupa” gisa egonik DBE kobratu ezin delako. Izan ere, gai horren ondoriozko ofiziozko jardura bat garatu genuen, goian azaldu dugun bezala.

Azkenik, herriaren defentsa erakundeen koordinazio jardunaldietan parte hartu dugu. Horietan, zehazki, baliabide pertsonal, sozial eta ekonomikoak falta dituzten familien egoera landu dugu eta ondorioak EHUko udako ikastaroetan hedatu ziren, 2014ko irailaren 14an antolatutako jardunaldi batean. Horrez gain, “Etixerik gabeko pertsonen kontrako delituen azterketarako eta behaketarako sektore arteko sareko” aholkularitza batzordeko kide gisa parte hartu dugu. [Hatento behatokia](#), izan ere, etxerik gabeko pertsonen arretan lan egiten duten gizarte erakundeek sustatzen dute. Proiektuaren helburua etxerik gabeko pertsonen kontrako gorroto delituei arreta emango dien sare bat sustatzea da.

5. Herritarren eskubideen egoeraren balorazioa

Atal honetan arlo honetan egindako lanari buruzko ondorio eta hausnarketa batzuk azpimarratu ditugu.

5.1. Diru sarrerak bermatzeko sistema funtsezko tresna gisa finkatu da **gure gizartean bizi diren pertsonen duintasuna eta gizarte kohesioa bermatzeko orduan**. Gizarte orekak aberastasun gehiago sortzen du gizarte desberdintasunak baino. Gizarte babeserik aberastasun iturri egiaztatua da eta ezin diogu horri uko egin.

Aurten, berrikuntza gisa, gizarte babeseko euskal sistema publikoa eztabaidatu da. Pertsonen jatorri nazionalari buruzko informazioa azpimarratu da bestelako informazio batzuen aldean, besteak beste, ahulezia egoeraren edo enplegua aurkitzeko zailtasunen aldean. Halaber, prestazio horiek iruzurrarekin lotzen dituen iritzi publikoa sortu da, inolako zehaztasunik gabe.

Prestazioak ukatu, eten edo iraungitzeko arrazoiak ez daude lotuta iruzurra egotearekin, tramitatu ditugun kexetan eta horien azterketan ondorioztatzen den bezala (eta hemen islatu dugun bezala). Komunikabideetan agertu diren kasuak bakanak dira eta ez dute islatzen prestazio horiek eskatzen dituzten pertsonen errealitatea, ez eta beren pobrezia egoera ere. Arartekoan kexa aurkeztu duten pertsona gehienek ez dute diru sarrera nahikorik beharizan oinarrikoenei aurre egiteko.

Aitzitik, kasu batzuetan pertsona batzuek ez dituzte Lanbideak eskatzen dituen betebeharrak edo baldintzak bete.

Horregatik, bada, garrantzitsua iruditzen zaigu prestazio horiek ematean hainbat baldintza eta betebeharrak bete behar

direla jakinaraztea. Araudia konplexua da eta kasuistika oso anitza. Gure esperientziari jarraiki, Lanbideren bulegoek dokumentazio zehatza aurkezteko eskatzen diete prestazio hauek eskatzen dituzten pertsona guztiei eta, aldian-aldian, espedienteak berrikusi egiten dira.

5.2. 2013. urteko txostenean ere adierazi genuen bezala, Lanbideak DBE eta EPO prestazioen kudeaketako alderdi batzuk hobetu ditu. Geroz eta azkarrago ebazten dira eskaerak eta errekursoak ebazteko orduan dagoen atzerapena urriagoa da. Ebazpenen arrazoiak hobetzeko orduan ere aurrera pausuak egon dira.

Garrantzitsua iruditzen zaigu **aurreikusitako prozedura bermeak** betetzea, bai diru sarrerak bermatzeko araudi zehatzean aurreikusitakoak, bai Herri Administrazioetako Araubide Juridikoari eta Administrazio Prozedura Erkideari buruzko Legearen ondoriozko araudi orokorrean aurreikusitakoak. Aurrera egin da bermeak betetzeko orduan, esaterako eskubideak mugatzen dituzten ebazpenen aurretik entzunaldiak eginez, baina, edonola ere, beharrezkoa da herritarrei beren espedienteko alderdiei buruzko informazioa emateko orduan hobekuntzak egotea. Halaber, bulego guztietan agiri eta eskaerak berehala eta era pertsonalizatuan erregistratzeko orduan eta besteak beste eraginkortasunaren eta herritarren zerbitzuaren printzipioak beteko dituen arreta eredu bakarria ezartzeko orduan aurrera egin behar da.

Prestazioaren zenbatekoa aldatzeko eta prestazioak itzultzeko prozedurak ahalik eta lasterren hasi beharko liriateke. Informazio zehatza eman beharko litzaieke pertsonari edozein kopuru erreklamatzeko arrazoiari buruz eta kontuan hartu beharko liriateke pertsonak aurkezten dituzten alegazioak, zorraren zenbatekoa zehazteari eta ordainketa zatitzeari buruz, berau itzuli ahal izateko.

5.3. Organo desberdinek (Lanbideren bulegoek) araudia aplikatu dutenez eta dekretu arauemaileak diru sarrerak bermatzeko eta gizarteratzeko 18/2008 Legearen aldaketara (4/2011 Legearen bidez) egokitu ez direnez, interpretazio irizpideen agiri bat egin behar izan da. Barne zirkular itxura hartu du agiriak eta irizpideak **arau testu berri batean jaso beharko liriateke**. Garrantzitsua litzateke, gainera, egun segurtasun juridikoa bermatzeko aurrekusi ez diren alderdiak arautzea.

Halaber, garrantzitsua litzateke arau hauste eta isunen araubide egokia arautzea, eta, bertan, zehatz-mehatz tipifikatzea jarrerak, arau haustea mailakatzea eta preskripzio araubide bat aurreikustea, kontuan hartuta, besteak beste, zigor esku-bidearen eta proportzionaltasunaren printzipioak.

Prestaziorako eskubidea etetea erabakiko da, soilik baldin eta baldintzak behin-behinean galtzen badira, eta, edonola ere, prestaziorako eskubidea eten edo iraungita ikusten duen pertsona horrek bere oinarriko beharizanei aurre

egiteko diru sarrerak dauzkala bermatu beharko da. Gainerako arau haustek zigortu egin beharko dira. Bestalde, betebeharen arau hauste arinagatik prestazioa etetea, batzuetan sortzen den kaltea gehiegizkoa izaten da jarrera horren larritasunaren aldean. Bestetik, zehapen araubidea aplikatuta informazio zehatzagoa eduki ahalko litzateke pertsonen jarrerei buruz, eta, hala, prestazioaren iraungitze eta etetei buruzko informazio desegokia erabiltzea saihestuko litzateke. Halaber, prestazio hauek estigmatizatzea ere saihestuko litzateke.

Lanbidek hartzen dituen erabaki guztietan adingabearen interes gorena aintzat hartu beharko da. Hori, izan ere, eskubide subjektiboa da, hau da, printzipio bat eta prozedura arau bat, nahitaez bete behar dena, haurren eskubideen hitzarmena gure antolamendu juridikoaren parte baita. Ondorioz, adingabeak kargura dituzten familiei prestazioak ukatu, eten edo iraungitzen dizkieten ebazpenetan, adingabearen interes gorenerako eskubidea errespetatu dela argudiatu beharko da.

Gizarte bazterkeria larrian dauden kolektiboetako edo genero indarkeriaren biktima diren emakumeetako eragiten dieten erabakiak, adibidez prestazio ukapenak, etenak edo iraungitzeak, gizarte zerbitzu eskudunen partaidetzarekin hartu beharko lirateke beti.

5.4. Oraindik ere DBE eta EPO sistemak erantzun ez dituen ahulezia egoerak daude. Baldintza jakin batzuk bete behar izateak, adibidez etxebizitza bat gozatzeko titulu juridiko balioduna egiaztatzea eta dokumentazio ugari aurkeztea (batzuetan eskuratzeko zaila dena), kanpoan uzten ditu eskastasun handiko egoera batzuk, aztertu eta hobetu egin beharko liratekeenak.

5.5. Zailtasunak daude oraindik ere enplegua aurkitzeko, eta, beraz, DBE eta EPO jasotzen duten pertsonen kopuruak gorantz jarraitu du. Lanbidek orain arte lortutako lan bitartekaritza baxua dela aitortu da. Izan ere, kudeaketa eta tramitazio aldatzeko ondorioz, organismo honek ahalegin handia egin behar izan du eta, gainera, ez da eskaintza nahikoa egon prestazioak jasotzen dituzten profiletzako. Enplegu falta da pertsonen kezka nagusia eta neurri handiekin gizarte ongizatea zailtzen duena. Horrenbestez, arreta berezia jarri behar da enpleguaren sustapenean eta lanaren aktibazioan.

5.6. Gizarte politiketako eta diru sarreren berme politiketako aurrekontuak oraindik ere euskal administrazio publikoaren lehentasuna dira, eta, hala, ahalegin handia egiten ari dira horiei eusteko, nahiz eta ahalegin horrek ez dituen estaltzen beharrezko egoera guztiak, krisiaren ondorioz areagotu egin direnak.

5.7. Geroz eta ikerketa gehiagok aztertzen dituzte etxerik gabeko pertsonen egoera eta egoitza bazterkeriaren fenomenoak. Azterketa horiek, bada, beren bizitza duintzeko eta beren gizarteratzearen alde lan egiteko politika publiko egoiak diseinatzeko erabili behar dira. Gizarte zerbitzuen erakunde arteko organoaren erabaki berria, zerbitzu eta prestazioen karterari, mapari eta memoria ekonomikoari buruzkoa, aurrera pausua izan da eta etxerik gabeko pertsonen prestazio eta zerbitzuak hobetuko dituela eta hiritarrei gizarte arreta emateko lurralde oreka erraztuko diela espero dugu.

5.8. Azkenik, garrantzitsua da gizarte bazterkeriaren arloan lan egiten duten gizarte erakundeek egiten duten lana babesten jarraitzea eta horien finantziazioa egonkortzeko urratsak ematea, esaerako, hirugarren sektoreari edo itunei buruzko araudia onartuz.